№ 96 (10.673).

1994 йил 21 декабрь чоршанба

Сотувда эркин нархда.

Тошкент ҳақиқати

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

ЧОРШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

ТАДБИРКОРЛИК — ИҚТИСОДИЁТ КЕЛАЖАГИ

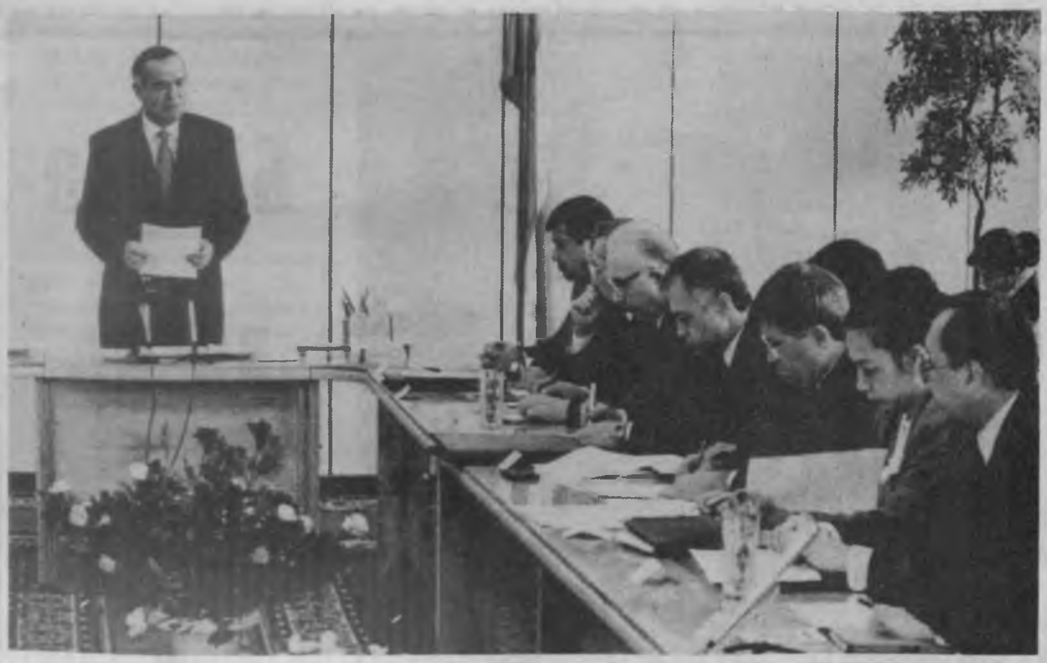

Суратда: мажлис пайти. *Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат. (ЎзА).*

Илгари хабар қилинганидек, 16 декабрь куни Тошкентда Республика Президенти ҳузуридаги Иқтисодий ислоҳот, тадбиркорлик ва хорижий сармоялар бўйича идоралараро кенгашнинг навбатдаги мажлиси бўлди. Уни Президент Ислом Каримов бошқарди. Мажлисда мамлакатимизда хусусий тадбиркорликни янада ривожлантириш ва уни давлат томонидан рағбатлантириш масалалари муҳокама этилди.

Маълумки, биз янги жамият қуриш, демократик ҳуқуқий давлат тузиш, иқтисодиётни бозор муносабатларига ўтказиш мақсадида ўзимизга хос ва мос йўл танлаганмиз, деди Президент. Унинг асосий пойдевори, барча ҳаракатларимизнинг дастуриламали бўлмиш беш тамойил ҳақида кўпчилик билади. Ана шу тамойиллардан бири -- устивор мақсадларимизни унутмасдан, йўлимиздан адашмасдан, халқимизнинг ҳаёт даражасини назарда тутиб, аҳолининг ижтимоий ҳимоясини таъмин этган ҳолда **бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтишдир.**

Мамлакатимизда ана шу янги тизимга ўтиш жараёнининг биринчи босқичида кўп муҳим ишлар амалга оширилди. Уларни таъриф-тавсиф қилиб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Чунки, бу ишларнинг барчасини бошимиздан кечирдик, натижасини ҳаётимизда кўриб, ҳис этиб турибмиз.

-Энг муҳими, давлат, жамият ҳаётининг асосий қонуни -- янги Конституциямиз қабул қилинди, мазкур жарённинг ҳуқуқий асослари яратилиб, тегишли қонун ва фармонлар чиқарилди ва ҳаётга тадбиқ этила бошлади. Давлат бошқаруви, вазирликлар, ташкилот ва корхоналар тизими ўзгартирилиб, улар янги тартиб -- ҳаёт талаблари асосида ишламоқда. Бозор инфрастурктурасини шакллантириш мақсадида банк, молия, солиқ тузилмалари янги шароитга мослаштирилди.

Миллий валютамиз -- сўмни муомалага чиқариб, унинг мавқеини мустаҳкамлаш, харид қувватини кучайтириш чора-тадбирларини кўришга киришдик. Қуйи поғоналардаги ташкилот ва корхоналарга иқтисодий эркинлик бериб, уларни давлат тазйиқидан халос этиб, янги усулда ишлаш йўлига ўтдик. Иқтисодимиздаги заифликка барҳам бериш, халқ хўжалигининг кўп муҳим соҳаларида бошқа минтақа ва давлатларга қарамликдан қутулиш, яъни иқтисодий мустақилликка эришиш йўлида катта қадамлар қўйдик. Хусусан, илгари республикага олиб келинадиган маҳсулот миқдори четга чиқариладиганига нисбатан ортиқ эди. Ҳозир бу нисбат ўзгарди. Бунинг нечоғлик аҳамиятга эга экани кўпчиликка аён.

Маънавий ҳаётимизда, миллий онгимизни, сиёсий савиямизни ошириш, миллий мафкура ва тафаккурни такомиллаштириш борасида қилинган ишлар, **энг муҳими, одамларнинг дунёқарашида рўй бераётган ўзгаришларни энг катта ютуғимиз деб ҳисоблаш лозим.**

Ислоҳот одамлар тақдирига, онгига қандай таъсир этяпти? У одамларга нима беряпти? Бу ўзгаришлар халқимизга маъқулми, йўқми? Мана шу -- фаолиятимизнинг асосий мезони бўлиши керак. Зеро, ислоҳот халқ манфаати учун қилинади. Биз вақти-вақти билан ўзимизга ана шу саволларни бериб, ишимизни таҳлил этиб туришимиз даркор.

Келажагимиз учун, эл-юртимизнинг фаровонлиги учун, мустақил давлатимизнинг тараққиёти ва истиқболи учун мана шу йўналишлардаги ишларимизни охирига етказиш муҳим аҳамият касб этади, дея таъкидлади Ислом Каримов. Бозор муносабатларига ўтиш жараёнининг навбатдаги босқичи, бу йўлдаги вазифалар хусусида гапирар эканмиз, қуйидаги муаммолар ва устивор йўналишларга алоҳида аҳамият бермоқ даркор.

Биринчи ва асосий масала -- мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш борасидаги ишларни охирига етказишдан иборат. Ислоҳотнинг асосий маъноси ва, керак бўлса, негизи бу -- мулкни ҳақиқий эгасига топшириш, тадбиркорликка кенг йўл очиб беришдир.

Иккинчи муаммо ва устун йўналиш -- иқтисодимиз таркибини кескин ўзгартириш, яъни хомашё эмас, тайёр маҳсулот чиқаришга ўтиш, унинг сифати ва рақобатбардошлилигини дунё бозори талабларига жавоб берадиган холга етказиш. Ана шу мақсадда юртимизга янги технология, замонавий жиҳозлар, ускуналар келтириш, ихчам, қилинган харажатни тез қоплайдиган корхоналар қуришдир. Бу хорижий сармояларга кенг йўл очиб беришни тақозо этади.

Ҳеч бир мамлакат хорижий сармояларсиз тараққиётга эришмаган. Ҳозир дунё бўйича 160 миллиард АҚШ доллари миқдоридаги чет эл сармояси айланади. Шундан бир қисмини Ўзбекистонга жалб этиш имкони борми? Бор! Биз билан ҳамкорлик қилишни истаган чет эл фирмалари, компаниялари кўп. Фақат ана шу имкониятлардан оқилона фойдаланиш керак. Инвестициялардан фойдаланиш лойиҳаларимизда мана шу инвестиция қаерга сарфланади, Мингбулоққа қанча, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводига қанча, у қандай самара беради -- бари олдиндан аниқ ҳисоб-китоб қилиб чиқилади. Фақат бу борадаги ишлар кўламини кенгайтириш лозим.

Бунинг йўли эса чет эл фирмалари билан ҳамкорликда қўшма корхоналар тузишдир. Мен бу ҳақда илгари ҳам айтган эдим. Яна такрорлайман, хориж билан алоқа боғламаган корхонанинг, тадбиркорнинг келажаги йўқ. Лекин бизда шундай раҳбарлар борки, чет эллик бизнесменлар билан гаплашишни истамайди. Бундай кайфиятларга барҳам бериш вақти етди.

Учинчи муҳим вазифа -- миллий пулимиз нуфузини янада мустаҳкамлаш, унинг Америка доллари, немис маркаси, япон иени каби дунёдаги обрўли валюталар билан эркин алмашувига эришмоқдир. Зеро, миллий пул кучли бўлгандагина иқтисод бақувват бўлади. Биз банклараро валюта биржасида бир миллиард АҚШ доллари айланишига эришмоғимиз даркор. Токи, ҳар бир корхона, тадбиркор ва фуқаро истаган вақтда, истаган миқдордаги пулини эркин муомаладаги валютага ёки ишлаб топган валютасини миллий пулимизга алмаштира олиш имконига эга бўлсин.

Шуни яхши англаб олишимиз керакки, ислоҳотимизнинг тақдири, ҳаёт-мамоти, унинг самараси -- халқимизнинг турмуш даражасини кўтариш, фаровон ҳаётга эришиш -- ҳаммаси биринчи масалага тақалади. Яъни, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш, иқтисодий фаолият учун эркин шароит туғдириб бериш муаммосини ҳал этмай туриб кутилган натижага эришиб бўлмайди, дея таъкидлади Президент.

Вазиятга шу нуқтаи назардан баҳо берадиган бўлсак, муайян ишлар қилинганига қарамай, республикада тадбиркорлик кўнгилдагидек ривожланмаяпти. Бу йўлда қандай тўсиқлар, ечимини кутаётган муаммолар бор? Уларни бартараф этиш учун қандай чора-тадбирлар кўриш, ҳужжатлар қабул қилиш лозим? Бугун ана шу муаммоларни муҳокама этишимиз, тадбиркорликни янги поғонага кўтариш, кенг қулоч ёйдириш йўлларини белгилаб олишимиз зарур.

Йиғилишда республика Бош вазирининг ўринбосари, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг раиси В. Чжен кун тартибига қўйилган масала юзасидан маъруза қилди.

Маърузада таъкидлаб ўтилдики, шу йил 21 январда чиқарилган «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент Фармонига асосан республикада тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш тизими яратилди. Бозор муносабатларини тартибга солувчи зарур ҳужжатлар қабул қилинди. 1994 йилнинг ўзида хусусийлаштиришдан 300 миллион сўмдан зиёд пул тушди. Бу 12 минг хусусий тадбиркорни, асосан, фермерларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш имконини берди. Республикада тижорат банклари, компаниялари, жамғармалари, биржалари кенг фаолият кўрсатмоқда. Ташкил этилган 1300 қўшма корхона шу йилнинг 9 ойи мобайнида 830 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Лекин хусусий тадбиркорларнинг оёққа туриб олиши, ривожланиши қийин кечмоқда. Мулк хусусийлашгандан кейин уни ишга солиб юбориш жараёнида маълум тўсиқлар бор. Хусусан, бир кичик корхонани рўйхатдан ўтказиш учун бир неча идорадан рухсат олиш керак. Бунинг учун тадбиркор ойлаб вақт йўқотади. Навбат кутишлар, мансабдор шахсларнинг тўраларча муносабати, айрим ҳолларда очиқчасига таъмагирлик қилиши тадбиркорларнинг ишдан кўнглини совутмоқда, ислоҳотга, келажакка ишончини сўндирмоқда. Бундан ташқари банкда ҳисоб рақами очиш, муҳр тайёрлаш, кредит олиш, пул ўтказиш масалаларида тадбиркорларга ўгай кўз билан қараш ҳоллари мавжуд. Уларнинг солиқ идораларига топширадиган ҳисоб ҳужжатларини соддалаштириш, хомашё билан таъминлашда давлат корхоналари билан бир хил шароит яратиш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини улгуржи савдо ярмаркаларини ташкил этиш долзарб вазифалардандир.

Йиғилишда сўзга чиққан тадбиркорлар, вазирлик, бирлашма, концерн, банк ва бошқа алоқадор ташкилотлар вакиллари мавжуд муаммолар, уларни бартараф этиш йўллари хусусида фикр-мулоҳаза билдирдилар.

Бизда янги шахсий мулк эгаларига кўз олайтириш, уларга ҳавас билан эмас, аксинча, хасад билан қарашдек эскидан қолган ёмон одат бор, деди Ислом Каримов мажлис ниҳоясида. Айниқса, раҳбарлик лавозимида ўтирган айрим шахслар бундан воз кечиши керак. Баъзи зўравон, турли текшириш, ков-ковларни уюштирадиган, шунинг орқасидан манфаат топадиган таъмагир ва пораҳўр кимсаларнинг танобини тортиб қўйиш, иқтисодиётимизнинг келажаги бўлган тадбиркорларни турли тазйиқлардан ҳоли этиш даркор. Ана шунда уларнинг сафига янги-янги одамлар қўшилади.

Хомашё сотиб, юртнинг табиий бойликларини совуриб, эл фаровонлигини ошираман дейиш -- хомхаёлдан ўзга нарса эмас. Вақтинча тўкинлик мамлакат келажаги учун қимматга тушиши мумкин. Чунки бундай шароитда одамларда боқимандалик кайфияти кучаяди, меҳнатни унутади. Бойлик, фаровонлик асоси -- меҳнат эканини унутмайлик.

Илгари четдан 4 миллион тонна нефт сотиб олар эдик. Ўзимизда ишлаб чиқариш ҳисобидан бу кўрсаткични йилдан-йилга камайтириб келяпмиз. У 1995 йилда 750 минг тоннага тушади. 2-3 йилда ғалла масаласида ҳам ўзимизни ўзимиз таъминлашга эришишимиз керак. Бу нафақат иқтисодий, балки катта сиёсий масаладир.

Оллоҳ таоло ҳам, сендан ҳаракат -- мендан баракат деган. Мен орзу қиламанки, ҳар бир одам, давлат нима берар экан деб ўтирмасдан, даромад топишга ҳаракат қилса -- қимирлаб турса. Зеро, одам ўзини боқа олсагина бой бўлади. **Ҳар бир одам бой бўлса, давлат бой бўлади, ҳар бир оила обод бўлса, мамлакат обод бўлади.**

Йиғилишда республикада тадбиркорликни янада ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш борасида ўртага қўйилган масалалар қатъий ҳисобга олинди ва уларни ҳал этиш юзасидан зарур ҳужжатлар тайёрлаш кераклиги таъкидланди. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳокимликлари, тегишли вазирлик, идора, концерн, уюшма ва корхоналарнинг раҳбарларига тадбиркорликни кенгайтириш борасида амалий чора-тадбирлар кўриш вазифаси топширилди.

Мажлисда Республика Бош вазири А. Муталов қатнашди.

Аҳмад ХЎЖА.
(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

20 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов БМТ Бош котибининг Тожикистондаги махсус вакили Рамиро Пирис-Баллонни қабул қилди

Самимий суҳбат чоғида қўшни Тожикистон Республикасидаги аҳвол, Тожикистон-Афғонистон чегарасидаги кескин вазият ҳамда Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш борасида халқаро ташкилотлар билан қилинаётган ҳамкорликка оид масалалар муҳокама қилинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазири А.Комилов қатнашди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ТЕРИ ХОМАШЁСИНИ РЕСПУБЛИКАДАН ОЛИБ ЧИҚИБ КЕТИШНИ ТАЪҚИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республика корхоналарини тери хомашёси билан таъминлаш мақсадида:

1. Экспорт қилиш (жумладан МДҲ мамлакатларига олиб чиқиб кетиш) таъқиқланган, 1994 йил 21 январдаги 745-сон Фармон билан тасдиқланган (6-илова) буюмлар ва маҳсулотлар рўйхатига «тери хомашёси (ностандартидан ташқари)» маҳсулот тури киритилсин.

2. Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Ўзистиқболстат қўмитаси, Давлат солиқ қўмитаси, «Ўзбекистон темир йўллари» давлат-акционерлик компанияси, бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар мазкур тартибга сўзсиз риоя этилишини таъминласинлар.

3. Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 17 ноябрдаги 558-сон қарорининг 1-иловасидаги 10-банд иловага мувофиқ таҳрирда баён этилсин.

4. Ушбу Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1994 йил 20 декабрь

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 20 декабрдаги 1023-сон Фармонига

И Л О В А

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги томонидан бериладиган лицензиялар бўйича белгиланган квоталар ҳажмида экснерт қилинадиган моллар

РЎЙХАТИ

F:	МАҲСУЛОТ НОМИ:	ТИФ ТН КОДИ	
«10.	Тери (ностандартидан ташқари)	410420000, 410800000,	410620000, 410900000»

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ АҚШГА ТАШРИФИГА ДОИР

Шу йил 14-16 декабрь кунлари Республика Бош вазирининг ўринбосари, ташқи иқтисодий алоқалар вазири Ў. Султонов бошчилигидаги Ўзбекистон Реснубликаси ҳукумат делегацияси Вашингтонда бўлди.

Ташриф давомида АҚШ Давлат департаментида, савдо вакиллиги, савдо, молия, қишлоқ хўжалиги департаментлари раҳбарлари билан, Эксим-банк ва Опикда музокаралар бўлди.

Музокаралар якунида инвестицияларни рағбатлантириш ва ўзаро ҳимоя қилиш юзасидан икки томонлама ҳукуматлараро битим имзоланди. Ҳужжатни Америка томонидан АҚШ савдо вакили, элчи М. Кантор имзолади.

Битим ўзаро инвестицияларни амалга ошириш учун энг мақбул шароитлар яратишни кафолатлайди, ҳужжатда капитал ва даромадларнинг эркин ва тўсиқсиз ўтказилиши, халқаро арбитраж ҳамда маблағ сармоясини ҳимоя қилиш соҳасидаги бошқа эътироф этилган стандартларга йўл очилиши кўзда тутилган.

Мазкур битим Ўзбекистон ва АҚШ ўртасидаги ўзаро фойдали савдо-иқтисодий муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш йўлида ҳамкорликда ташланган яна бир йирик қадамдир. Илгари имзоланган савдо ҳақидаги битим сингари, бу битим ҳам ҳукумат дастурлари бўйича ҳам, хусусий бизнес учун ҳам мақбул ва очиқ инвестицион режимни вужудга келтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

• Фармон ва ижро

БИРИ ИШДАН ОЛИНДИ, ТЎРТ НАФАРИ ОГОҲЛАНТИРИЛДИ

ПИСКЕНТ. Туман ҳокимлигида тумандаги бир қатор жамоа хўжалик раҳбарлари ва маъмурий орган ходимлари иштирокида республика Президентининг «Экинларни пайҳон қилишга қарши курашни кучайтириш тўғрисида»ги фармонини бажариш борасида қандай ишлар олиб борилаётганлиги ҳақидаги масала кўриб чиқилди. Туман ҳокимининг биринчи муовини Ю. Одилов мазкур фармонни бажариш юзасидан ҳисобот берди. Бу шуни кўрсатдики, тумандаги айрим хўжаликларда фармонни бажариш юзасидан етарли иш қилинмаяпти. Биргина А. Дўстбеков номли жамоа хўжалигининг биринчи бўлимидаги Т. Шодмонов бошчилик қилаётган бригаданинг ўзида 160 гектар майдондаги экин бепарволик оқибатида пайҳон қилинган. Бундай рақамларни эса кўплаб келтириш мумкин. Мазкур жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси С. Абдуғаффоров ушбу фармонга масъулиятсизлик билан қарагани ва ишдаги бошқа камчиликлари учун вазифасидан озод қилинди.

Бошқа бир қатор жамоа хўжаликларида ҳам мазкур фармонни бажариш ишлари тўғри ташкил этилмаганлиги қайд этиб ўтилди ва тўртта хўжалик раҳбарига қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди. Мазкур фармон ижросини назорат қилиш юзасидан туман маъмурий орган ходимларининг масъулиятлари оширилди.

А. РАИМОВ.

• Иқтисодий ислоҳот одимлари

МАҲСУЛОТ ТУРИ ЎН ИККИТАГА ЕТДИ

Янгиободдаги «Дукент» асбобсозлик заводи технология жиҳатдан нафақат Ўзбекистонда, шунингдек, Ҳамдўстликда ҳам янги -- нафас йўлларини чангдан ҳимоя қилувчи мосламани кенг кўламда ишлаб чиқара бошлади. Бу билан тайёрланган маҳсулотларнинг тури ўн иккитага етди.

Эътиборга молик томони шундаки, корхона Ҳамдўстлик мамлакатларида ягона ҳисобланади, табиийки, унинг маҳсулотларига ҳам талаб катта. Янги ўзлаштирилган чангдан ҳимоя қилувчи мослама ўзининг юқори сифатлилиги ва фойдаланишда қулайлиги билан кончилар, саноат корхоналари ишчиларига сув билан ҳаводай зарур бўлса, ичимлик сувини турли кимёвий моддалардан тозалаб берувчи яна бир мослама бугунги экологик оғир бир шароитда барча хонадонга, айниқса Оролбуйи аҳолисига жуда асқотади. Бу ерда шунингдек, ёғочни қайта ишловчи ускуналар, турли хил электр асбоблари, телевизор антенналари ҳам тайёрланмоқда. Ишланмаларни, асосан, асбобсозларнинг ўзлари бажаришяпти.

-- Келгусида маҳсулот турларини янада кўпайтириш ниятимиз бор,-- дейди завод директори Евгений Олексив.-- Уларга хорижий харидорларнинг кўплиги эркин валюта ишлашимизга имкон яратади. Биз эса аввало республикамизни таъминлаш ниятидамиз. Чунки ўзимизда ҳам уларга эҳтиёж катта. Корхонамиз тўлиқ ишлай бошлагач, яна 400 киши доимий иш билан таъминланади.

Завод қурилиши бундан икки-уч йил илгари бошланган бўлиб, унда дастлаб ўн минг нафар киши ишлаши кўзда тутилган эди. Кейинчалик бу рақам уч мингга, сўнгра эса 500га туширилди. Чунки, бозор иқтисодиёти шароитида улкан қурилиш ўзини оқламаслиги маълум бўлиб қолди. Маблағ танқислиги сабаб сўнгги қурилишлар ҳам тўхтаб турибди. Боиси, жамоа аъзолари корхонани хусусийлаштириб олишга қарор қилганда, турли назорат ташкилотлари завод фаолиятини олти ой обдан текширди. Шубҳалар исботини топмади. Аммо тадбиркорликка ишончсизлик билан қараш оқибатида иш анча орқага сурилди, 36 фоиз ишчи-мутахассис заводдан кетиб қолди.

Ҳозирги кунда завод жамоаси мавжуд қарзлардан қутулиб ишлаб чиқаришдан фойда олмоқда. Ўйлаймизки, мутасадди ташкилотлар ноёб асбобсозлик заводи қурилишини ниҳоясига етказишга ва унинг тўлиқ қувват билан ишлашига яқиндан кўмак берадилар.

Н. ДУШАЕВ.

1994 йил 25 декабрь — Сайловлар куни

САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВЛАР

ОЛМАЛИҚ. Шаҳар маданият саройида бўлиб ўтган сайловолди йиғилишида қарийб барча меҳнат жамоаларининг вакиллари иштирок этдилар. Улар ҳузурида 154-Олмалиқ сайлов округидан республика Олий Мажлиси депутатлигига номзодлари қўйилган кон-металлургия комбинати бош директори В. Н. Сигедин ва шаҳар босмахонаси директори П. Ф. Шупиков сўзга чиқиб, сайловчиларга ўз дастурлари ҳақида сўзлаб бердилар, тушган саволларга жавоб қайтардилар.

Сўзга чиққан сайловчилар номзодларни қўллаб гапирдилар ва сайлов куни энг муносиб фарзандларга овоз беражакларини билдирдилар.

***

ПАРКЕНТ. 163-сайлов округидан республика Олий Мажлиси депутатлигига номзоди кўрсатилган «Ватан тараққиёти» партияси котиби Мирботир Мирабдуллаев, асаларичилик жамоа хўжалиги раиси Холмат Холмонов ва туман ҳокими Туроп Холтоевнинг сайловчилар билан навбатдаги учрашуви Паркент қишлоғидаги 14-мактаб залида бўлиб ўтди. Бундан олдин улар Қорақалпоқ қишлоғида, 10-мактабда бўлган учрашувларда ҳам фаол иштирок этган эдилар.

Олдинги учрашувлар каби 14-мактабда бўлган учрашув ҳам қизиқарли ўтди. Сайловчилар номзодларнинг режалари билан яқиндан танишдилар, ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олдилар.

Сўзга чиққанлар бу йилги сайловларнинг ўзига хос томонларини таъкидлаб ўтдилар.

***

ОҲАНГАРОН. 156-Оҳангарон сайлов округидан республика Олий Мажлиси депутатлигига халқ депутатлари вилоят кенгашидан номзод -- Оҳангарон туман ҳокими Улуғбек Иброҳимов ҳамда 10-Хонобод сайлов округидан халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши депутатлигига номзод -- Оҳангарон шаҳри ҳокими Александр Расулов билан шаҳардаги 2-мактабда сайловолди учрашуви бўлди. Ишончли вакиллар номзодларнинг таржимаи ҳоли, жамоат турмушидаги фаол иштироки ҳақида гапириб бердилар. Ҳар иккала номзод йиғилганларга сайловолди режаларини баён қилиб, уларни қизиқтирган саволларга атрофлича жавоб қайтарди.

(ЎзА).

ДАСТУРХОН ЁЗИЛАДИ

25 декабрь -- сайлов кунида Бўстонлиқ туманидаги сайловчилар учун байрам дастурхони ёзилади. Тумандаги Қўшқўрғон матлубот жамияти ходимлари 25 декабрь куни Учбо, Чахчам, Қорамозор, Жанатурмуш ва бошқа тоғ қишлоқларида жойлашган сайлов участкаларида миллий таомлар тайёрлаш, озиқ-овқат ва саноат моллари билан савдо қилишга қизғин тайёргарлик кўрмоқда.

-- Бошқарувимиз қарорига кўра, ана шу мақсад учун юз минг сўмлик товар ресурслари ажратилди, -- деди матлубот жамияти раиси Рустам Насруллаев. -- Эрта тонгданоқ сайловчиларга хизмат қилишни бошлаймиз.

(ЎзА мухбири)

БОШҚАРУВДАГИ ИСЛОҲОТЛАР ҚУЛАЙЛИК ЯРАТАДИ

АСОСИЙ қомусимиз бўлган Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 105-моддаси ва Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонунининг 1-моддасига мувофиқ қўрғонлар, қишлоқ ва овулларда, шунингдек улар таркибидаги маҳаллаларда ҳамда шаҳарлардаги маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини-ўзи бошқариш органлари ҳисобланадилар. Маълумки Ўзбекистон Республикасининг олдинги Конституцияларига мувофиқ қўрғон, қишлоқ ва овулларда халқ депутатлари Кенгашлари давлат ҳокимиятининг вакиллик органлари сифатида фаолият олиб борар эдилар. Ҳозирда эса бу давлат органлари ўрнига ўзини-ўзи бошқариш органлари ташкил этилди.

1949 йил 10 декабрида қабул қилинган инсон ҳуқуқларини Умумий Баённомаси ҳар бир инсон ўз мамлакатини бевосита ёки эркин сайловлар асосида сайланган вакиллар -- депутатлар орқали бошқариш ҳуқуқига эга эканлигини белгилаб қўйган. Демак, Ўзбекистон Респубилкасининг шу соҳада қабул қилган қонунчилиги жаҳондаги бошқа мамлакатлар қонунчилигига ҳам мос келади.

Инсон ҳуқуқлари Умумий Баённомасига тўла мос ҳолда Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги қонуни Ўзбекистон Республикасида 18 ёшга тўлган фуқароларга ўзлари яшаб турган ҳудудларни бевосита бошқариш ҳуқуқини беради.

Ўзбекистон Респубилкасининг «Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги қонунининг 1-моддасида ўзини-ўзи бошқариш органлари тузишнинг асосий мақсадлари кўрсатилган, улар жамият ва давлат ишларини бошқаришда қатнашишга доир ўз ҳуқуқларини рўёбга чиқаришларида фуқароларга кўмаклашади, ўз ҳудудларидаги ижтимоий ва хўжалик вазифаларини ҳал этиш, оммавий-маданий тадбирларни ўтказиш, давлат ҳокимияти ва бошқарув органларига Ўзбекистон Республикаси қонунларини, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонларини, Ўзбекистон Республикаси ҳукумат, халқ депутатлари Кенгашлари ва ҳокимларнинг қарорларини бажаришда ёрдамлашади.

Ўзини-ўзи бошқариш органлари икки ярим йил муддатга сайланиб, уни раис (оқсоқол) ва унинг маслаҳатчилари бошқаради.

Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тўғрисидаги қонуннинг 14-15 моддаларига мувофиқ ўзини-ўзи бошқариш органлари ўз мулкларига ва молиявий ресурсларига эгадирлар.

Ўзини-ўзи бошқариш органларининг асосий ваколатлари қуйидагилардан иборат:

-- Ўзини-ўзи бошқариш органининг фаолият дастури ҳамда харажатлар сметасини, аҳоли пунктларини ободонлаштириш ва санитария ҳолатини яхшилашга доир тадбирлар режасини тасдиқлаш;

-- Ўз ҳудудидаги ижтимоий инфраструктурани ривожлантириш учун аҳолининг, мулкчиликнинг барча шаклларидаги корхона, ташкилот ва муассасаларнинг маблағларини ихтиёрийлик асосида бирлаштириш масалалари юзасидан қарорлар қабул қилиш;

-- пул маблағлари сарфланиши устидан назорат қилишни ташкил этиш, зарур бўлганида тафтиш комиссиясини тузиш ва ушбу комиссия тўғрисидаги низомни тасдиқлаш;

-- Қонунларда белгиланган тартибда ўз ҳудудларида кичик корхоналар, ширкатлар, устахоналар, халқ ҳунармандчилиги цехларини ташкил этиш масалаларини кўриб чиқиш; раис (оқсоқол) ва унинг маслаҳатчилари ишининг асосий йўналишларини белгилаш; ҳар йили уларнинг ҳисоботларини тинглаш ва ҳоказолар.

Ўзини-ўзи бошқариш органлари ўзларига берилган ваколатлар доирасида қарорлар қабул қиладилар. Бу қарорларни тегишли ҳудудда яшайдиган барча фуқаролар адо этишлари шарт. Ўзини-ўзи бошқариш органларининг қонунларга зид ҳужжатларини халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашлари ёки тегишли ҳокимлар бекор қиладилар.

Фуқароларнинг маҳаллий ўзини-ўзи бошқариш орқали давлатни бошқаришда иштирок этиши демократия ривожланган давлатларда қабул қилинган қоидаларнинг бири бўлиб у ниҳоятда қулай услубдир.

Мустақил Ўзбекистонда 1993 йили биринчи маротаба фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларига сайловлар бўлиб ўтди, шу сайловлар асосида Ўзбекистонда ўзини-ўзи бошқариш органларининг ягона тизими вужудга келтирилди ва у фаолият олиб бормоқда. Фикримизча, ҳозирги куннинг асосий вазифаси ана шу ўзини-ўзи бошқариш органларининг илғор иш тажрибасини ўрганиш, уларни аҳоли ўртасида кенг ёйиш лозим.

А. ТЎЛАГАНОВ,
Тошкент Давлат юридик институти конституциявий ҳуқуқ кафедраси мудири.

ЎЗБЕКИСТОН — БЕЛАРУС

ИСТИҚБОЛЛИ ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Европанинг марказида, Ғарбий Европа билан МДҲ ўртасидаги муҳим алоқа йўлида жойлашган Беларус Республикаси 10 миллиондан ортиқ нуфусга эга.

Беларусда машинасозлик, электр ва радиоаппарат саноати яхши ривожланган. Шунингдек, мамлакат енгил саноат, қурилиш, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш соҳаларида ҳам катта ютуқларга эришган.

Лекин Беларус иқтисоди жуда кўплаб соҳаларда узоқ вақт, айниқса, собиқ иттифоқ даврида Россия Федерацияси ва бошқа МДҲ га аъзо мамлакатлар билан деярли чамбарчас боғланиб келган эди. Шу боис, ҳозир беларус халқи ҳам иқтисодий ўтиш даври қийинчиликларини бошидан кечирмоқда. Бунга МДҲнинг иқтисодий механизми яхши ишга тушмаётгани ҳам сезиларли таъсир этмоқда. Беларус пойтахти Минск МДҲнинг асосий мувофиқлаштирувчи қўмиталари учрашуви жойига айлангани бежиз эмас, албатта.

1994 йилгача Беларус Республикаси мамлакатнинг бутунлай янги шароитдаги сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ривожланиш йўлини белгилашда кескин ўзгаришларга юз тутмади. Бу эса Беларус келажакда қайси ривожланиш йўлини танлайди, деган масала устидаги баҳсларни тезроқ ҳал этиш лозимлигини кўрсатди. Жорий йилда бўлиб ўтган демократик сайлов натижасида мамлакатнинг биринчи Президенти этиб Александр Лукашенко сайлангач, янги ўзгаришлар даври бошланди. Беларус раҳбари халқ фаровонлигини, бозор иқтисодиёти муносабатларини шакллантиришдаги ислоҳотлар муваффақиятини таъминлаш учун бор куч ғайратини сарфламоқда. Мамлакат халқи, жамоатчилиги бугунги кунда ушбу ўзгаришларга умид назари билан қарамоқда.

Беларус билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстона муносабатлар, савдо-иқтисодий алоқалар узоқ йиллар давомида таркиб топиб келган. Ҳар икки республика собиқ иттифоқ даврида иқтисодий жиҳатдан узвий боғланган, кўплаб ишлаб чиқариш тармоқлари бир-бирини тўлдириб турарди. Шу боис мустақилликка эришгач, Беларус биринчилардан бўлиб Ўзбекистон билан ҳар томонлама ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш истагини билдирди.

1991 йилнинг ноябрида, Беларус давлат делегациясининг Ўзбекистонга ташрифи чоғида, ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга оид талай ҳужжатлар имзоланган эди. Жумладан, Ўзбекистон билан Беларус Республикалари ўртасида давлатлараро муносабатларнинг асослари тўғрисидаги шартнома, шунингдек, икки республика ўртасида савдо-иқтисодий алоқалар ҳақидаги ҳукуматлараро битимга имзо чекилди.

Шу тариқа мустақилликка эришган икки давлат ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни янги асосда ривожлантириш учун пойдевор қўйилди. Бугунги кунда Беларус Ўзбекистоннинг пахтаси, нефт-газ ҳамда айрим енгил саноат маҳсулотларига эҳтиёж сезмоқда. Ўз навбатида Ўзбекистон ҳам Беларусдан автомобил саноати ускуналари, қора металл ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари олиб туради.

Давлатлар ўртасидаги ҳар томонлама муносабатларнинг мустаҳкамланишида ана шу мамлакатлар халқларининг ўзаро ҳамжиҳатлиги, аввалдан мавжуд бўлган дўстона алоқалари муҳим аҳамият касб этиши яхши маълум. Ўзбек ва беларус халқлари ўртасидаги дўстлик риштавлари 30-йиллардаги қатағон даврида, бир қанча беларус зиёлилари Ўзбекистонга сургун қилиниб, ўзбеклар билан бир жону бир тан бўлиб меҳнат қилган даврларда боғланган эди. Иккинчи жаҳон уруши пайтида эса кўплаб беларус оилалари, фарзандлари Ўзбекистондан паноҳ топди. Ўзбек жангчиларининг муқаддас хоки Беларуснинг бепоён ўрмонларида абадий қолди. 1966 йилдаги Тошкент зилзиласидан сўнг беларус қурувчилари кўрсатган ёрдам халқларимиз ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлади.

Ҳозирги пайтда мамлакатимиздаги кўплаб миллий-маданий марказлар қатори Беларус миллий-маданий маркази ҳам қизғин фаолият кўрсатмоқда. Ушбу марказнинг очилиш маросимига Минскдан меҳмонлар, журналистлар ҳам ташриф буюриб, Ўзбекистонда яшовчи беларусларнинг ҳаёти билан яқиндан танишган эдилар.

Минглаб километрлар узоқда жойлашган, лекин бир-бири билан узвий боғланиб келган Ўзбекистон ва Беларус Республикалари бугун ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенг йўлга қўйиш учун барча имкониятларга эга. Беларус Республикаси Президенти Александр Лукашенконинг мамлакатимизга расмий сафари ана шу имкониятларни ишга солишда муҳим қадам бўлиши шубҳасиз. Зеро, ушбу ташриф давомида халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, маданий, иқтисодий соҳалардаги алоқаларни чуқурлаштиришга оид бир қанча ҳужжатлар имзоланиши кутилмоқда. Бу эса ўзбек ва беларус халқлари манфаатларига ҳам тўла мос келади ҳамда халқларимизнинг фаровон турмушини таъминлашда, ҳар томонлама алоқаларни равнақ топтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Муҳаммад ШАРИФ.
(ЎзА).

Бўкада ҳосил байрами

Ўтган шанба куни Бўкада «Ҳосил байрами» нишонланди. Эрталаб туман маданият бўлими олдидаги майдонга одамлар йиғилди. Туман ҳокими Б. Махситов туман аҳолисини байрам билан чин қалбдан табриклаб, келгуси йилда ҳам ишларига ривож тилади.

Майдонда савдо ярмаркалари, умумий овқатланиш жойлари ташкил қилинган эди. Бу ерда машҳур санъат усталари, хонанда ва созандаларнинг чиқишлари бўлди. Ғуломжон Ёқубов, Ёқуб Аҳмедов, Хайрулла Лутфуллаев, Ёдгор Саъдиев, Нуриддин Ҳайдаров, Маҳмуджон Азимовларнинг санъатидан ҳамма ҳурсанд бўлди. Айниқса қизиқчилардан кулгу устаси Мирза Холмедовнинг чиқиши йиғилганларнинг юзига табассум бағишлади. Шу куни туман марказида янги хусусий чойхонанинг очилиш маросими бўлди. «Гусорбулоқ» чойхонаси деб ном берилди.

Ҳосил байрами ниҳоятда хурсандчилик билан ўтди ва одамлар қалбида ёрқин из қолдирди.

Х. АВВАЛОВ.

Суратларда: Ҳосил байрамидан лавҳалар.

ВИЛОЯТ ПРОКУРАТУРАСИДА

ЯХШИ ИНСОН ЯХШИ ОИЛАДА КАМОЛ ТОПАДИ

ЯҚИНДА вилоят прокуратурасида «Оилани мустаҳкамлаш, уни ижтимоий муҳофаза қилиш ва болалар тарбиясида ота-оналар масъулиятини ошириш» мавзусида кенгаш бўлиб ўтди. Кенгашда вилоятдаги барча шаҳар ва туман прокурорлари, вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари масъул ходимлари, халқ таълими, соғлиқни сақлаш бошқармаси, ёшлар Иттифоқи, спорт ҳамда хотин-қизлар қўмиталари вакиллари иштирок этдилар. Унда мазкур масала юзасидан вилоят прокурори А. Маннонов маъруза қилди.

Маълумки, яхши инсон оилада камол топади. Шу боис оилани мустаҳкамлаш, уни ижтимоий жихатдан муҳофаза қилиш, болалар тарбиясида ота-оналар масъулиятини кучайтириш вазифаларини кўнгилдагидек адо этиш келажакда яхши фазилатга эга бўлган йигит ва қизларни балоғатга етказишда катта аҳамият касб этади. Бунда жиноятнинг олдини олишга қаратилган қонунларни оғишмай адо этиш, ҳуқуқбузарликка йўл қўймаслик, ижро устидан прокурорлик назоратларини кучайтириш муҳим вазифалар ҳисобланади. Оила, жамият, фарзанд тарбияси, маъмурий органлар билан муносабатлар сингари масалалар хусусида кенг фикр юритилди. Вилоят халқ таълими, соғлиқни сақлаш, ёшлар ҳамда спорт қўмиталарининг бу борада олиб бораётган ишлари ҳали етарли эмаслиги айтилди.

Кенгашда келгусида қилинадиган ишлар мажмуи белгилаб олинди.

Ҳуқуқий мавзуда олимпиада

ЎСМИР ВА ҚОНУН

Ёшлар Иттифоқи Паркент туман қўмитаси қошида ташкил этилган «Ўсмир ва қонун» клуби аъзолари ёшлар орасида қонунчиликни тарғиб қилиш, ҳуқуқий тарбия борасида катта ишларни олиб бораяпти. Мана икки йилдирки, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кун муносабати билан туман прокуратураси, туман халқ суди, ички ишлар бўлими билан ҳамкорликда мактабларнинг юқори синф ўқувчилари иштирокида ҳуқуқий мавзуда олимпиада ташкил этмоқдалар. Куни кеча бўлиб ўтган тадбирда эса туманда янги ташкил топган мактаб-лицей ўқувчилари фаол иштирок этдилар. Туман маданият уйида бўлиб ўтган олимпиада бу ерга тўпланган 150 нафар талаба учун ҳақиқий синов бўлди.

Тадбир бахс, мунозара шаклида ўтказилди. Иштирокчилар бахт Қомусимиз ҳақида жумбоқли саволлар билан ўзларининг фикрлаш доираларининг қай даражада эканлигини, қонунчилигимизга бўлган қизиқишларини намойиш этдилар. Бахсни туман прокурори Б. Иброгимов, туман халқ суди раиси А. Абдуқодиров, туман ички ишлар бўлими бошлиғи Р. Арслонов ва туман ҳокимлиги вакилларидан иборат ҳакамлар ҳайъати баҳолаб беришди.

Уларнинг якуний хулосаларига кўра ғолиб деб топилган иштирокчилар Ёшлар Иттифоқининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар ҳамда «Тошкент ҳақиқати», «Туркистон» ва «Паркент тонги» газеталарига бепул обуна бўлдилар.

Ф. ДАДАМАТОВ,
Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Паркент туман қўмитаси котиби.

ЎРМОНЧИЛИК ИЛМИ МУДАРРИСИ

ИНСОН фарзанди борки қутлуғ бир довонга эришган пайтларда ўтмишига албатта назар ташлайди. Ортда қолган йиллар бесамар кетмаган, эл-юрт манфаатига, яхшиликка бахшида этилган бўлса, умр мазмунидан кўнгли таскин топиб, қалби ором олади.

Ғани ака эртанги кунги машғулотларга тайёргарлик кўриб бўлгач, иш столидан сал нарида турган юмшоқ ўриндиққа хотиржам жойлашдида газеталарни варақлай бошлади. Уларнинг бирида чоп этилган ўрмончиликни ривожлантиришга оид мавзудаги мақола эътиборини тортди. Ихтисослигига дахлдор бўлгани учун уни синчиклаб ўқиб чиқди. Ўзида қандайдир мамнунлик ҳис этди. «Муаллиф тўғри муаммони кўтарибди. Ҳали қатор вилоятларда сув чиқиши мумкин бўлган қир-адирликлар ён-бағирлари бўш ётибди. Бу жойларни теракзорларга айлантириш, ўрмонбоп дарахт кўчатлари билан тўлдириш борасида етарли ишлар қилинмаётир. Ваҳолангки...»

Ғани ака хаёллар оғушига чўмди. У пайтларда мактабнинг 7-синфида ўқир эди. Чуст туманининг Тепақўрғон қишлоғидаги барча болалар каби далаларда мол боқар, гоҳи-гоҳида отаси Қумзулла ака ортидан эргашиб турли дала юмушларини бажарар эди. Фарзандлари орасида Ғани ўқишга ихлос қўйганлигини, зеҳни ўткирлигини ўша кезлардаёқ ҳис этган ота бир куни пайкалга сув таращга кўмаклашаётган ўғлини ёнига чақирди.

-- Қани пича дам олайликчи, ўғлим. Кун ҳам исиб кетди. Кейин қайси эгатлар оёқлаганини, захлаганини билиб, бошқаларига оламиз.

Худди катта деҳқонлар каби шимининг почаларини қайириб олган, кўйлагининг анчагина жойига лой сачраган Ғани қуюқ соя ташлаб турган тут тагига отасига яқинроқ ўтирди.

Ана шунақа пайтларда ота ўғлининг ўқишлари, катта бўлса ким бўлишини суриштиришга тушарди.

-- Хўш, ўша гап ўша гапми,-- сўз бошлади ота.--

Қайси гапни айтяпсиз?

-- Мактабни битирсанг агроном бўламан, дегандинг. Фикринг ўзгармадими, деяпман ўғлим.

-- Ўзгармади, агроном бўламан.

-- Шунга яраша ўқиш ҳам бўляптими?

-- Бўляпти, ота. Биологиядан ҳам химиядан ҳам баҳоларим яхши.

-- Орзуйингга ет, болам. Фақат унутма, одам мақсадига эришиш учун астойдил ўқиши, интилиши керак.

Ота ўғлини ўз гапларига ишонтириш учун ўқиб олим бўлган, пойтахтда турли институтларда дарс бераётган, корхоналарда раҳбар бўлиб ишлаётган кишилар номини мисолга келтирди. Ота-бола ўртасидаги гурунг ҳамиша шундай илиқ ниятлар билан ниҳояланар, Ғани қалбида институтга кириб ўқиш орзуси янгидан алангаланарди.

Бу ният 1953 йилнинг кузида ушалди. Тошкент Қишлоқ хўжалик институти -- ҳозирги Аграр дорилфунун чустлик қишлоқ йигитчасини ўз бағрига олди. Ниҳолнинг ўсиши аввало ўтқазилган заминга, кейин парваришга боғлиқ бўлганидек, талабанинг илм олиши ҳам у паноҳ топган илмгоҳга, ўқитувчиларга боғлиқ бўлади. Ғани Қумзуллаев институтда пухта ўқиди. У ҳар бир домланинг маърузасини завқ билан тинглар, тобора илмга меҳри ортиб борар эди. 3-курсдалигидан бошлаб шамол эррозиясининг олдини олиш билан боғлиқ мавзулар талаба қалбига чўғ солди. Шу йўналишларда курс ишларини муваффақиятли бажариб, илмий анжуманларда иштирок этган Ғанини устозлар тез пайқашди. Ундаги қобилиятнинг ривож топишига ёрдам беришди. Институтни битиргач эса, ёш мутахассисга Ўрта Осиё Ўрмон хўжалик илмий текшириш институтига йўлланма берилди. Аввал кичик илмий ходим, кейинчалик катта илмий ходим сифатида фаолият кўрсатган Ғ. Қумзуллаев орадан бир-икки йил ўтгач, мураббийлар эътиборини қозонди. Бу вақтда Сурхон-Шеробод, Қарши, Жиззах, Самарқанд чўллари, Тошкент вилоятининг чекка туманларидаги қақроқ ерларни ўзлаштириш, бу жойларда пахта, ғалла, сабзавот экинлари етиштириш, ҳосилдорликни йилма-йил ошириб бориш ҳукумат томонидан қатъий вазифа қилиб белгиланган эди. Бунинг учун далаларни шамол эррозиясидан муҳофаза этиш ҳам долзарб муаммо сифатида ҳал этилиши лозим бўларди. Ана шу режаларни рўёбга чиқариш жараёнида ёш ўрмоншунос Самарқанд, Қашқадарё чўлларида капа тикиб тупроқ шароитини ўрганди, таниқли олимлар билан ҳамкорликда иҳота дарахтзорлари барпо этишда қатнашди. Бора-бора чўллар ўрнида бепоён пахтазорлар, ғаллазорлар бунёд этилди.

Йиллар мобайнида олиб борилган ишларни Ғ Қумзуллаев назарий асослаб, «Қарши чўлларининг янги ўзлаштирилаётган лалми ерларида иҳота дарахтзорлари барпо этиш» мавзуида номзодлик диссертациясини ёқлади. Назарий билими бой, амалиёт борасида тажрибали олимни 1976 йилда Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг ўрмон хўжалик факультети мелиорация кафедрасига катта ўқитувчи лавозимига таклиф этишди. Шундан буён Ғани ака ҳозиргача олий таълим даргоҳи мударриси. Институтда ўтган йиллар ҳам домлани камолот сари етаклади. Катта ўқитувчи, доцент, декан муовини, декан лавозимларида ишлаб, ҳурмат эътибор қозонди. Бу орада ўз соҳасини пухта эгаллаган олим ўрмон мелиорацияси ва нурашларнинг олдини олиш йўналиши бўйича дарс бериб неча ўнлаб шогирдлар тайёрлади. Айни пайтда домла ҳамон ўзи барпо этган ихотазорлар, ўрмонзорлар жойлашган вилоятлар билан мустаҳкам ҳамкорликни давом эттирмоқда. Бу соҳаларнинг равнақ топишига ҳисса қўшиб келмоқда.

Ғ. Қумзуллаев она юртимиз тупроғида яшил бойликлар яратиш билан биргаликда, оилада ҳам умр йўлдоши Дилбархон билан ишчан тадбиркор, меҳнатсевар икки ўғил, икки қизни вояга етказди. Хулкарой, Ботиржон, Бобиржон, Лобархонлар жамиятимиздан ўзларининг муносиб ўринларини эгаллаб оталари каби эл-юрт манфаати йўлида ўз бурчларини адо этмоқдалар.

Умр оқар дарё экан. Шу кунларда аграр дорилфунун жамоаси, Ғани ака истиқомат қилаётган, «Олтинтепа» маҳалла аҳли домланинг оила аъзолари, қариндош уруғлари илм-фан соҳасида фидойилик кўрсатган, билимдон мударриснинг 60 ёшга тўлиши билан қутламоқдалар.

Ғани ака энди камолот ёшида. У ҳали куч-ғайратга тўла, бой тажрибага эга. Ҳамон изланишда. Қўлига ўрмончилик мавзуси билан боғлиқ газетами ёки журналми тушиб қолса, албатта ўқиб чиқади. Ўзи ҳам бундай илмий мақолаларни кўплаб турли нашрларда чоп эттирди. Илм йўлида, толибларни тарбиялаш йўлида сидқидилдан ишлаётган олимни биз ҳам муборакбод этамиз.

С. ҲАСАНОВ.

Фанимиз заҳматкашлари

САҲОВАТПЕШАЛАР

Вилоятда Қизил Ярим Ой жамияти жамғармасига маблағ тўплаш ўн кунлиги давом этмоқда

БОЗОР иқтисодиётининг хозирги шароитида ногиронлар, етим-есирлар, ночор оилаларни ижтимоий ҳимоялаш, моддий қўллаб-қувватлашга ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ эътибор берилмоқда. Президентимиз ва республика хукуматининг шу йўналишдаги қатор фармонлари ва қарорларини изчил амалга оширишга интилаётган вилоят Қизил Ярим Ой жамияти бу борада турли тадбирлардан оқилона фойдаланмоқда. Жамият раҳбарлиги ўз фаолиятида шаклланган анъанани давом эттириб, бу йил ҳам жамғармага маблағ йиғиш ўн кунлигини эълон қилди. Ўтган шанба куни Юқоричирчиқ туманидаги «Политотдел» жамоа хўжалигининг маданият саройида жамғармага маблағ йиғиш тадбири бошланди. Эрта тонгдан бу ерга ўз ҳиссаларини қўшиш ниятида вилоятнинг барча шаҳар ва туманларидан вакиллар кела бошладилар.

Йиғилганлар ҳузурида вилоят ҳокимининг муовини Ҳ. Ҳамидов сўзлар экан, Қизил Ярим ой жамиятига кўрсатилаётган бу саховат ногиронлар, боқувчиси йўқ қариялар, етим-есирлар ҳолидан хабар олиш, қўллаб-қувватлашга катта мадад эканлигини таъкидлади. Шунингдек, тадбирда сўзга чиққан вилоят Қизил Ярим Ой жамияти раисаси Ф. Латипова савоб ишга қўл ураётган вилоятдаги бошқарма, корхона, ташкилот раҳбарларига, жамоа, давлат хўжаликлари раҳбарларига ўз миннатдорчилигини изҳор этди.

Шуни куни жамғармага вилоят халқ таълими бошқармаси 120 минг сўм, Янгиобод шаҳри 200 минг, Чирчиқ шаҳри 100 минг, Қуйичирчиқ тумани 80 минг, Бекобод шаҳри ва Бўстонлиқ, Қибрай, Паркент, Юқоричирчиқ туманлари 50 мингдан, Янгийўл, Охангарон шаҳарлари 40 минг ва Ангрен шаҳри 30 минг сўм микдоридаги маблағлари билан ўз ҳиссаларини қўшишга аҳд қилдилар.

Тадбирда иштирок этган халқ артисти Ортиқ Отажонов, «Политотдел» жамоа хўжалигининг «Жемчужина» корейс халқ дастаси, вилоят маданият бошқармаси қошида ташкил этилгар «Мовий нур», Зангиота туманининг «Ҳосил», Қибрай туманининг «Шалола» дасталари хонандалари ўз куй ва қўшиқлари билан иштирокчиларни хушнуд этдилар.

Ш. ОБИДОВА.

«Тошкент ҳақиқати»нинг хатлар ва оммавий ишлар бўлимида

• Кутлаймиз

МУРОДИГА ЕТСИН ҲАР КИШИ

Дунёда шундай камсуқум, камтар, айни пайтда серҳаракат, изланувчан одамлар бўладики, фақат иш учун дунёга келгандек тасаввур туғдиради кишида. Ўзбекистон Фанлар Академиясининг Илмий-ўқув марказида ўқув бўлими мудири сифатида ёш тадқиқотчилар синовдан ўтадиган даргоҳда кўп йиллардан буён хизмат қилиб келаётган Мурод ака Толибовни биринчи бор кўрган кишида худди шундай фикр уйғониши табиий. Чунки у меҳнатни муваффақият гарови деб билади.

Мурод ака асли Ғиждувонлик, илмга интилиш, туғма қобилият уни 1953 йилда, Тошкентга, Ўрта Осиё давлат дорилфунунига етаклаб келди. Кимёгар бўламан деб аҳд қилди, навқирон йигит. Бу -- шунчаки ёшлик ҳаваси эмас, жиддий ният эди. Айни пайтда таълим-тарбияга оид мақолалари билан матбуотда қатнаша бошлади.

Бу интилишлар натижаси ўлароқ у 1961 йили Ўзбекистон Фанлар академиясининг Кимё илмий-тадқиқот илмгоҳига кундузги аспирантурага ўқишга қабул қилинди, кимё назарияси ҳамда деҳқончиликнинг турли соҳаларини тараққий эттириш учун янги кимёвий моддалар синтез қилиш устида тадқиқот олиб борди. 1968 йилда замонавий ўзбек кимё илмининг алломалари, академиклар Карим Аҳмедов, Мирхожи Асқаров ва бошқаларнинг маънавий қўллаб-қувватлаши ва бевосита амалий ёрдамлари туфайли кўп йиллик тадқиқотини бир нуқтага етказиб кимё фанлари номзоди илмий даражасини муваффақиятли ҳимоя этди. Шу билан бирга ёш олим фаннинг назарий жиҳатларига кўпроқ эътибор бериш заруриятини чуқур ҳис этди. Табиатшуносликнинг фалсафий масалалари бўйича маъруза ўқиш учун у 1972 йилда Академиянинг фалсафа кафедрасига ишга таклиф этилди.

Мана шундан буён Мурод Толибов ушбу кафедра ва марказда самарали ва қизғин меҳнат қилиб келмоқда. Унинг илмий, ўқув-усулий фаолияти самараси ўлароқ «Ўзбекистонда ижтимоий фанлар», «Ўзбекистон химия журнали», «Фан ва турмуш», бошқа газета ва журналларда ўнлаб долзарб мақолалар, амалий тавсия ва дастурлар эълон қилинган. Ўз илмий тадқиқотларини кенг оммага ҳаммабоп шаклда етказа оладиган олим «Ҳаётнинг келиб чиқиши ва унинг ривожланиш диалектикаси тўғрисида ҳозирги замон фани», «Кимё мўъжизалари фалсафа кўзгусида» (ҳаммуаллифликда) каби рисолаларини чоп эттан. «Моддий олам ва материя шакллари» монографияси муаллифидир. Кўп йиллик педагогик фаолияти учун ҳам кимё, ҳам фалсафа илми соҳалари бўйича доцент унвонини олган, бир неча ихтиро учун муаллифлик гувоҳномаси, етук кимё олимларига берилган Д. И. Менделеев дипломи соҳибидир.

Мурод ака Толибовнинг илмий ижоди ва таълим-тарбия борасидаги ишларини кўпчиликка ибрат намунаси қилиб кўрсатса арзигулик. Шу боис ҳамкасблари у кишидаги одамийлик, ўз касбига эътиқод, фидойиликни эъзозлашади ва ҳурмат қилишади.

Олим оиласида тинч, хотиржам бўлсагина, ишда шундай ютуқларга эришиш мумкин. Бу жиҳатлардан ҳам Мурод акага ҳавас қилгулик. У кишининг Музаямхон ая билан оила қурганларига 35 йилдан ошибди. Беш нафар фарзандлари ҳаётда ўз ўрнини топган, билим олишга меҳр қўйган -- олий маълумотли. Ўндан ортиқ набиралар эса бобо ва бувиси атрофида парвона.

Одам маълум бир ёшга етганда босиб ўтган умр йўлига разм солгиси келади: нималарга улгурдим, нималар эса амалга оширилишини кутиб турибди. Мурод аканинг режалари, чоп этилмаган ишлари ҳали бисёр. Олим ва педагог неча йиллар мобайнида сабоқ берган аҳли илм, қолаверса, барча шогирд ва ҳамкасблар унинг 60 йиллик таваллуди билан чин қалбдан муборакбод этиб, бардамлик, сиҳат-саломатлик ва янги ижодий ютуқлар тилаб қолади.

Акбар АҲМЕДОВ.
Профессор
Маъруф АБРОРОВ,
профессор вазифасини бажарувчи.

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!

Таҳририятимизга ҳар куни вилоятимизнинг шаҳар ва туманларидаги муштарийларимиздан турли-туман мазмунда кўплаб мактублар келиб туради. Уларда муаллифларимиз ўз истиқомат жойларидаги янгиликлардан бизни бохабар этадилар, қувонч ва ташвишларини ўртоқлашадилар, муаммоларини ечишга ёрдам сўрайдилар.

Биз тугалланаётган йил давомида ана шундай хат-хабарлардан имкон қадар фойдаланишга ҳаракат қилдик. Таҳририят ўз мақолалари билан мунтазам иштирок этаётган оҳангаронлик Мўмин Қаюмов, Теша Шералиев, Абдулла Хаитов, пискентлик Мажид Самадов, зангиоталик Илҳом Султонов, бекободлик Файзулла Зиёдуллаев, Комилжон Бегмонов, чинозлик Хабиба Шерова, Анора Пардабоева, Тошкент шаҳридан Ҳамидулла Йўлдошев, Абдуфаттоҳ Набихўжаев, Исматтула Рустамов, вилоят ички ишлар бошқармаси матбуот марказидан Рустам Ёдгоров, адабиётшунос олимлар Наим Каримов, Бахриддин Насриддинов, Ҳасанхўжа Маҳмудхўжаев ва яна бошқа кўплаб фаолларга чуқур миннатдорчилик билдиради.

Келаётган мактубларнинг катта қисмини танқидий мазмундаги ёхуд шикоят аризалар ҳам ташкил этади. Биз катта умид ва ишонч билан ёзилган бундай дилномаларнинг ҳеч бирини эътиборсиз қолдирмасликка ҳаракат қилиб келяпмиз. Ўйлаймизки, бундай икки томонлама дўстона ҳамкорлик -- газета-газетхон алоқаси янги йилда янада мустаҳкамланади.

Бугунги иқтисодий қийинчиликларга қарамай ўзларининг қадрдон газеталарини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаб янги йилга обуна бўлган муштарийларимизга ҳам ташаккуримизни изҳор қиламиз.

Катта истеъдод соҳибаси, таниқли рақкоса Малика Аҳмедова ўзбек рақс санъатининг келажагини ўйлаб мактаб ташкил этган. Ушбу мактабда 50 нафардан кўпроқ ёш истеъдод ғунчаларига санъатнинг бу гўзал тури сирларини ўргатмоқда.

Жамоатчи суратчимиз Ҳакимжон Солиҳов Малика Аҳмедовани ўз ўқувчилари билан машғулот ўтказаётган пайтда тасвирга туширган.

САВОБНИНГ ЧЕГАРАСИ БЎЛМАЙДИ

Савобга дахл ҳайрли, саховатли ишларнинг чеки ҳам, чегараси ҳам бўлмайди. Президентимизнинг биз ўзбекларнинг табиатидан келиб чиқиб айтган бир гапи бор. У киши: «Савобни ҳар ким қилиши ва ҳар кун қилиши керак», -- деб қайта-қайта такрорлайдилар. Шукрки, ана шу сўзларга аввало ўзи амал қилаётган давлатнинг эртанги куни ёрқин, келажаги янада порлоқ бўлиши табиий.

Юртбошимизнинг 1994 йил 25 августдаги маҳаллаларда яшовчи кам таъминланган оилаларни, кўп болали оналарни ижтимоий жиҳатдан янада кўпроқ муҳофаза қилишга доир фармони ана шундай ғамхўрликнинг яққол далилидир. Бу ҳайрли тадбир ҳамма қатори маҳалламизда истиқомат қилаётган муҳтож оилаларни ҳурсанд этди.

Маҳалламизнинг исми-жисмига монанд: «Тинчлик». Унинг бу номни олганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Маҳалла (илгари 23 квартал) да қарийб 14 минг аҳоли, 40 дан зиёд турли миллат вакиллари истиқомат қилишади. Айни вақтда бу ерда 3455 нафар нафақадор, жумладан мингдан зиёд уруш ва меҳнат фахрийлари, 220 нафар меҳнат ногирони, 62 нафар болаликдан ногиронлар ҳамда қарийб 40 га яқин кўп болали оналар давлат таъминотига олинган, уларга турли даражадаги нафақалар тўланмоқда. Маҳалламизда кўпчилик аҳоли кўп қаватли уйларда туришади. Айни замонда улар аҳил-иноқ, тинч ва осойишта ҳаёт кечиришмоқда. Ҳозирги вақтда биз ҳукумат қарорига асосан маҳаллада яшовчи кам таъминланган оилаларга қўшимча ёрдам пулларини ойма-ой бериб боряпмиз. Жумаладан фармон кучга кирган кундан бошлаб, октябрь ойида 360 кишига, ноябрда 460, декабрь ойида қарийб 500 оилага белгиланган моддий ёрдам пулларини тарқатдик.

Маҳаллалар ҳаёти

Бу иш келаси йил ҳам давом эттирилади.

Кўп болали ва кам таъминланган оилаларни аниқлаш, уларни уйма-уй юриб рўйхатга олиш бизнинг мавзедек йирик маҳаллада кишидан кўп куч-ғайрат сарфлашни талаб этади. Бунда Ёвсин Эминов, Тўхтамурод Орипов, Олим Файзиев, Райхон Тўраева сингари маҳалла фаолларининг хизматлари айниқса катта бўлди. Туман ҳокими Осим Алимхўжаевнинг барча маҳаллалар учун бирдай қайғуришию фидокорлиги, туман молия бўлими бошлиғи Козимжон Носировнинг камхарж оилалар учун маҳаллага ўз вақтида пул ўтказиб беришдаги жонкуярлиги ҳам алоҳида таҳсинга лойиқдир.

Биз ҳукумат йўқдан йўндириб, фармон билан дўндириб ажратган ана шу маблағни ўзларининг туб эгаларига -- ҳақиқатдан ҳам чор-ночор яшаётган, оиласидан беш, ўн ва ундан ҳам ортиқ фарзанди бўлган муҳтож кишиларга улашяпмиз.

Умуман маҳалла қўмитасига ёрдам сўраб салкам юз кишидан ариза тушди. Текшириб кўрилганда уларнинг баъзилари моддий ёрдамга муҳтож эмаслиги, аризани шунчаки «давлат берса ол, берганнинг бетига қарама» қабилида юлғичлик кайфиятида ёзганликлари маълум бўлди. Турган гап, биз буларни рад этдик. Уларнинг юзларига тик қараб: феълингизни кенг тутинг азизлар, инсофсизлик ҳам эви билан-да, етим-есирларнинг ҳақидан қўрқинг, агар бисотингизда бўлса муҳтожларга улашинг, машаққатли кунларда уларни қўллаб қувватланг, деймиз.

Маҳалламизнинг келажагига умид ва ишонч билан қараяпмиз.Биринчи навбатда одамлардаги маънавият ва маданият туйғуларини юқори поғонага кўтариш, онг ва шуурни уйғотиш, иймон ва эътиқод, инсоф ва диёнат, одоб ва аҳлоқ соҳаларида кенг кўламдаги тарбиявий ишларни олиб боришимиз керак. Айни вақтда маҳаллаларда қатор маданият нуқталарини очишни, жумладан ёшлар учун спорт мажмуини, нуронийлар чойхонасини қуришни, кексаю ёш ёзин-қишин мириқиб ҳордиқ чиқарадиган замонавий истироҳат боғини барпо этишни мўлжаллаганмиз.

Нусрат ШОИЛЁСОВ,
Тошкент шаҳар, Акмал Икромов туман «Тинчлик» маҳалла қўмитаси котиби.

ГАЗЕТХОН:

...МИННАТДОРЧИЛИК БИЛДИРАДИ

ЯХШИЛАР КЎП ДУНЁДА

Ҳурматли таҳририят! Мен Оҳангарон шаҳридаги руҳий ва асаб касалликлари уй-интернати директори бўлиб ишлайман. Ушбу маскан вилоят ижтимоий таъминот бошқармасига қарашли бўлиб, асосан I ва II гуруҳ ногиронлари истиқомат қилишади. Бугунги бозор иқтисодиёти қийинчиликларига қарамай бошқарма томонидан барча зарур ёрдам кўрсатилаяпти. Шунингдек, ҳомий ташкилотлар, саховатли кишилар эътиборидан ҳам миннатдормиз.

Яқиндагина аккумуляторлари ишдан чиққани сабабли иккита хизмат машинамиздан фойдалана олмай, қийналиб қолдик. Шунда бизга Бўка туманидаги аккумулятор ишлаб чиқарувчи корхонага мурожаат этишни маслаҳат қилишди. Дарҳақиқат Бўка тумани ҳокимининг биринчи муовини Раҳмон Саидов хахрихоҳлиги билан «Ўзбектуркаккумаш» қўшма корхона директори Раҳим Обидов қабулида бўлдик. Директор шароитимизни тушунгач, 2 дона аккумуляторни бепул хайрия тариқасида совға қилиб, бизни ниҳоятда хурсанд қилди.

Шунингдек, яқиндагина «Оҳангаронцемент» ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам интернатимиз учун 5 минг сўм инсонпарварлик ёрдами кўрсатди.

Ушбу мактубимизни юқоридаги номлари келтирилган ташкилотлар раҳбарларига миннатдорчилигимиз рамзи деб билгайсизлар.

Абдубашир ХУДОЙҚУЛОВ.

...ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ҲАФСАЛАСИЗЛИКМИ ЁКИ ЛОҚАЙДЛИК?

Яқинда республикамиздаги бир қатор нашрлар Ангрен картон-идиш комбинати жойларда қоғоз чиқиндиларини аҳолидан ва ташкилотлардан қабул қилиб олиш учун махсус қабул пунктлари очилганлиги ҳақида эълонлар берди. Чиқиндиларни аҳоли эҳтиёжи учун зарур молларга айирбошлаш шартлари кўпчилик қатори менга ҳам маъқул бўлди.

Лекин эълонни ўқиш жараёнида бир масала мени ранжитди. Унда ҳали ҳам ўзгармай қолаётган Клара Цеткин, Подъемник деган кўча номларини ўқидим. Олмалиқ шаҳрида ҳам шу тарздаги кўча номлари ҳамон сақланиб турибди. «Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз» ҳафталигининг шу йилги 39-сонидаги хусусий тижорат эълонларидан маълум бўлишича, Янгийўлда Ленин кўчаси, С. Раҳимов метро бекатидан қатнайдиган 173-автобус охирида Ленин кўчаси бор экан.

Буларни қандай тушуниш мумкин? Мустақилликнинг тўртинчи йилида ҳам шундай атамаларга барҳам берилмаганлиги хафсаласизлик ёки лоқайдликни билдирмайдими? Менимча бу -- жойлардаги мутасаддиларда миллий-ғурур, ифтихор туйғуларининг йўқлигидир. Бошланган ишни охирига етказмаган шахсларга нисбатан чора кўриш вақти келмадимикан?!

А. МУТАЛОВ,
ҳуқуқшунос.

...ТАНҚИД ҚИЛАДИ

ХОНДАЙЛИККА ГАЗ КЕЛАДИМИ?

Ҳурматли таҳририят ходимлари! Биз Сидқий Хондайлиқий қишлоғида истиқомат қиламиз. Шу йилнинг август ойларида қишлоққа газ келаркан, деган гапни эшитиб, ўзимизда йўқ севингандик. Бироз вақт ўтгач чиндан ҳам қишлоқ бўйлаб газ қувурлари тортила бошланди. Бироқ, қишлоқ аҳли қувончи узоққа чўзилмади. Айрим кўчаларга газ кирди-ю, шу билан тақка-тақ тўхтади. Сабаби бизга қоронғу.

Мана, қиличини кўтариб қиш ҳам кириб келди. Эски тос, эски ҳаммом деганларидек, қишлоқ аҳли боғ-роғларни кесиб ўтин қилмоқда. Хондайлиқда халқ манфаатини ўйлайдиган, ушбу масалада тегишли ташкилотларга мурожаат қиладиган бирорта мард топилмаяпти.

Ҳурматли таҳририят! Сизлардан илтимос, қишлоғимизга газ олиб келишга ёрдам берсангиз.

Фатҳулла МУРОТОВ,
II гуруҳ ногирони,
уруш фахрийси,
Қўчқор МИРХАЛИЛОВ,
I-гуруҳ ногирони.

ЁШЛИКНИНГ ЎЗИ ГЎЗАЛЛИК

Синфга кириб келганимда қизлар бир-бирларига гал бермай чуғурлашар эдилар. Суҳбатларига мен ҳам қўшилдим. Улар яқинлашиб келаётган байрам ва уни ўтказиш, унда қандай кийиниш тўғрисида маслаҳатлашаётган эканлар. Мен уларга мактаб формасидан чиройли ва ярашиқли кийим йўқлигини айтгандим, ҳайрон бўлишди.

-- Энди ёш эмасмиз-ку, шундай кийинайликки, ҳаманинг оғзи очилсин, -- деди қизлардан бири.

-- Э, нима деяпсан? Яхшиси, «готовий» кўйлак олиш керак, кеча янги тиктирган кўйлагимни чевардан олиб келгандим, тикиши ёқмади, -- деб яна бири ўз фикрини билдирди.

Тажрибамдан яхши биламанки, ҳар бир байрамда юқори синф ўқувчилари, айниқса қизлар ота-оналаридан қимматбаҳо кийим, хориж туфлилари, ял-

Сиз нима дейсиз?

тироқ соч тўғнағичлари, пардоз анжомлари олиб беришларини сўрай бошлайдилар. Қизиғи шуки, ҳар бир ота-она фарзанди кўнглини оғритишни, ўртоқларидан мундоғроқ кийинишини истамайди, айтганини муҳайё қилишга ҳаракат қилади. Лекин ота-оналар нега ўз фарзандларидан намунали хулқ, аъло ва яхши баҳолар, устозлари раҳматномасини эшитиш кабиларни талаб этмайдилар? Ахир, ҳозирги бозор иқтисодиёти кунларида улар талабини бажариш осон эмас-ку! Фарзандлар ўз бурчларини адо этяптиларми? Мактабга номига бориб келаётган ўқувчилар сони йилдан-йилга кўпайиб кетяпти-ку!

Шуларни кўнглимдан ўтказиб, қизларга мактаб даври ҳеч қачон қайтиб келмаслигини, бу формани ҳам кейин киёлмасликларини айтдим. Ота-оналарга ҳам осон эмаслигини, уйда ўзларидан бошқа ука-сингиллари ҳам борлигини, улар ризқини кийиш ҳисобига бир кунлик кечага шундай дабдаба билан кийиниш шарт эмаслигини тушунтирдим. Шўх қизлардан бири: «Тўғри, ҳозир одмироқ кийинавериш керак, бўлмаса келин бўлганда ҳечам ўзгармабди дейишади», -- деди.

Ҳа, қизларжон, бундай башанг кийиму пардоз-андозларнинг вақти бор. Ахир ёшликнинг ўзи гўзаллик-ку! Оппоқ ғуборсиз юзингизни ҳар хил упа, бодом қовоқларингизни кўм-кўк ёки қора бўёқлар, ғунчадек лабларингизни қип-қизил ранглардан, энг асосийси, ўзингизни сунъий гўзалликдан сақланг. Шунда сиз чиройли, лекин хидсиз сунъий гулга эмас, балки халқимиз севиб ардоқлагувчи, уйларимизни яшнатувчи хушбўй райҳону атиргулларга айланасиз.

ВАЛИЕВА Маҳмуда Зоирхон қизи.
Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 274-мактабнинг олий тоифали муаллимаси.

МУХБИРЛИКНИ ШУНДАЙ БОШЛАГАН ЭДИМ

Ҳамма нарсанинг биринчиси ёдда қолади. Биринчи муҳаббат, биринчи ёр, биринчи қор ва ҳоказо... Шоир учун биринчи шеъри азиз бўлса, ёзувчига биринчи китоби, мухбирнинг эса биринчи мақоласи...

Менинг биринчи мақолам «Ҳаммом қачон ишга тушади?» сарлавҳаси остида эълон қилинган эди. Мана шунга ҳам қарийб 35 йилдан ошган бўлса-да ҳамон кечагидек ёдимда. Ўшанда эндигина ҳарбий хизматдан қайтган кезларим эди. Унда-бунда шеър қоралаб, қишлоқда ўтадиган турли-туман кечаларда ўқиб, ҳамқишлоқларимни хушнуд қилиб юрар эдим. Бир куни ўрта мактабда таълим берган ўқитувчимни учратиб қолдим. У менга шеърларимни тумандаги «Ленинчи» (ҳозирги «Истиқлол нури») газетасидагиларга кўрсатишимни тавсия қилди.

Газетанинг собиқ муҳаррири Сирожиддин ака шеърларим унга маъқул тушмаганини айтиб газетада мақола билан ҳам қатнашиб туришим мумкинлигини маслаҳат берди. Шу сабаб бўлди-ю, қўлимга ишонч билан қалам олдим. Кўп ўтмай қишлоғимизда қурилган ҳаммомнинг арзимаган сабаблар билан ишга тушмаётганлиги ҳақида танқидий фикрлар ёзиб таҳририятга бордим. Мақолани муҳаррир таҳлил қилиб, газетанинг келгуси сонида чоп эттирди. Ўшанда қандай севинганимни кўрсангиз эди?!

Ҳа, бу мақола мухбирликка қўйган биринчи қадамим эди. Шундан кейин турли-туман газеталарда ҳар хил хабарларим, танқидий мақолаларим чоп этилди, аммо ҳеч бири биринчи мақоламчалик ёдимда қолгани йўқ.

Т. ЖЎРАЕВ,
Тошкент тумани.

«Тошкент ҳақиқати»га ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ЁРДАМ КЎРСАТИЛДИ

Муҳарриритимизга Қуйичирчиқ туманидаги Пахтачи жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи Шарифа Низомова хат йўллаб бошига фалокат тушганлиги, уйи ёниб кетиб, 7 фарзанди, 94 ёшли қайнотаси билан ночор аҳволда қолишганини ёзиб ёрдам беришни сўраган эди. Хатни таҳририятимиз Қуйичирчиқ тумани ҳокимлигига юборган эди.

Яқинда туман ҳокими Р. Каримов имзоси билан қуйидаги жавобни олдик:

«Шарифа Низомовага жорий йилнинг март ойида 30 минг сўм-купон, октябрь ойида эса 12 минг сўм чек билан уй-жойини тиклаб олиш учун суда ажратилган. Бундан буён ҳам имкон қадар бу оилага ҳокимлик томонидан ёрдам бериб борилади.

Ушбу масала ҳокимликнинг доимий назоратида турибди».

«ТАМАДДИХОНАДАГИ ШУМҒИЯЛАР»

ГАЗЕТАМИЗНИНГ шу йил 29 октябрь сонида «Тамаддихонадаги шумғиялар» сарлавҳали танқидий мақола берилган эди. Унда Пискент туманидаги хўжалик ҳисобида ишлаётган умумий овқатланиш корхонаси фаолиятидаги қатор нуқсонлар очиб ташланганди. Танқидий мақола юзасидан Пискент тумани матлубот жамиятлари уюшмаси бошқаруви раиси Абдулла Пўлатов имзоси билан жавоб хати олдик:

-- Мақола матлубот жамияти уюшмаси бошқарувининг кенгайтирилган йиғилишида жиддий муҳокама этилди, -- дейилади жавобда, -- унда келтирилган фактлар асосан тасдиқланди. Ошхона ва тамаддихоналарда савдо ҳамда аҳолига умумий овқатланиш хизмати кўрсатиш қоидаларини масъулиятсизлик билан қўпол равишда бузганликлари учун «Кукси» ошхонаси бош ошпази Б.Фозилов, «Чучварахона» ошхонаси бош ошпази А.Дўстматов, «Лола» ошхонаси бош ошпази Р.Орипов, «Ором» ошхонаси бош ошпази П.Мирвалиев ҳамда ошпаз А.Мирзаевлар ўз вазифаларидан четлаштирилдилар. Харидорлар ҳақига хиёнат қилганлари учун тамаддихона сотувчилари А.Дўстматов, З.Шокиров ва А.Ҳатамовлар ҳам ишдан бўшатилдилар. Ўз вазифасига совуққонлик билан қараганлиги учун умумий овқатланиш корхонаси ишлаб чиқариш мудири Ё.Азаматов лавозимидан олинди. Шунингдек, умумий назоратни бўшаштириб юборганлиги учун матлубот жамиятлари уюшмаси бошқаруви қарори билан МЖУ раиси муовини Р.Қобилов ва умумий овқатланиш корхонаси директори А.Комиловлар қаттиқ огоҳлантирилдилар. Бундан буён мақолада келтирилган нуқсонларга йўл қўймаслик учун алоҳида тадбирлар ишлаб чиқилди. Тумандаги барча ошхона ва тамаддихоналар фаолияти қаттиқ назорат остига олинди.

***

ШУНИНГДЕК ушбу танқидий чиқишга вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бошқарувидан ҳам жавоб хати олинди. Бошқарув раиси муовини О.Ахроров имзоси билан олинган жавобда айтилишича, мақола вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бошқарувининг мажлисида вилоятдаги барча умумий овқатланиш корхоналари раҳбарлари иштирокида муҳокама қилинган. 9 моддий жавобгар шахс иши прокуратурага, 3 моддий жавобгар шахс иши эса туман ҳокимлиги қошидаги маъмурий комиссияга тегишли чора кўриш учун юборилди. Туман умумий овқатланиш корхонаси ишлаб чиқариш мудири Ё.Азаматов вазифасидан четлаштирилди, товаршунос Б.Исломов қаттиқ огоҳлантирилди.

Вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бошқаруви қарорига биноан туман матлубот жамиятлари уюшмаси бошқаруви раҳбари А.Пўлатов ва умумий овқатланиш корхонаси раҳбари А.Комиловларга хайфсан эълон қилинди.

Вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бошқаруви томонидан барча туман матлубот жамиятлари уюшмалари раҳбарларига ошхоналар ишини қаттиқ назоратга олиш юклатилди.

ТАДБИРКОР НИМАЛАРНИ БИЛИШИ КЕРАК?

ҲОЗИРГИ кунларда тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишни истаган фуқароларга кенг йўл очиб берилмоқда. Республикамиз Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг тадбиркорликни ривожлантириш хусусидаги фармон ва қарорлари, «Тадбиркорлик тўғрисида»ги Қонун тўлиқ ишламоқда. Иқтисодий ислоҳотлар шароитида бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос томонлари бор, албатта. Улардан бири тадбиркорликдир. Тадбиркор -- бу ишбилармон, бирон фаолиятнинг бошини ушловчи деган маъноларни англатади. Лекин, тадбиркорлик нима, тадбиркор ким ўзи, тадбиркорлик билан шуғулланувчи шахс фаолияти таркиби нималардан иборат, бундай киши бирон ишга қай йўсинда қўл уриши мумкин, унинг маъмурий давлат идоралари билан муносабатлари қандай кечади? Ана шундай саволлар кўпчиликни қизиқтирмоқда. Уларга жавоб олиш, хусусан, Тошкент вилоятида истиқомат қилувчи тадбиркор фуқаролар иш фаолияти, тадбиркорлик ва солиқ тўғрисида маслаҳатлар олиш учун таҳририятга ҳам кўплаб мактублар келмоқда. Шу боис биз вилоят солиқ бошқармаси «Жисмоний шахсларни солиққа тортиш» бўлими бошлиғи А. ХОЛМАТОВга мурожаат этдик.

-- Аҳмаджон ака, тадбиркорлик фаолияти тўғрисида қисқача маълумот берсангиз?

-- Тадбиркорлик -- хусусий мулк эгаларининг жамиятга зарур, ички бозорни тўлдириш мақсадида моллар ишлаб чиқариши ҳамда турли хизматлар кўрсатиши эвазига фойда олишга қаратилган, амалдаги қонунлар доирасида ташаббускорлик билан иқтисодий фаолият кўрсатишидир. Айтайлик, фуқаро биронбир ҳунар эгаси бўлсин. У фойда олиш, ўз турмуш шароитини яхшилаш, ҳаёт даражасини кўтариш мақсадида шу ҳунарини ишга солади, халққа хизмат қилади. Натижада, у тадбиркорга айланади. Тадбиркорлик туфайли -- кейинги пайтларда халқ ҳунармандчилигининг заргарлик, мисгарлик, этикдўзлик, новвойлик, қандолатчилик каби турлари қайтадан ривожлана бошлади.

Бир қарашда тадбиркорлик осонга ўхшаб кўринади. Лекин, у анча машаққатли иш. Бозорда вужудга келган талаб ва таклифларни билмасдан, уни ҳисобга олмасдан туриб, тадбиркорлик билан шуғулланиб бўлмайди. Бундай ҳолатда тадбиркор фойда олишдан кўра кўпроқ зиён кўриб қолиши

«Тошкент ҳақиқати» маслаҳатхонасида

мумкин. Тадбиркор ҳамиша бозор азмойишини ўрганиб бориши зарур. Харидоргир, бозори чаққон маҳсулотлар қаерда ишлаб чиқилиши, уларнинг сифати ва нархларнинг фарқланиши катта аҳамиятга эга. Шуларни ҳисобга олган ҳолда вилоят солиқ бошқармасининг мутахассислари тадбиркорлар учун махсус даромад ва харажатларни қайд қилиш китобини ишлаб чиқдилар. Ҳозирги кунда биз уларни кўпайтириб, вилоятдаги тадбиркорларга тарқатишни мулжаллаб турибмиз.

-- Бу яхши. Якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган фуқаролар сони тобора ошиб бормоқда. Тадбиркорликнинг бу тури билан шуғулланувчилар солиқ идоралари томонидан қандай тартибга солиняпти?

-- Бозор муносабатлари шаклланаётган ҳозирги шароитда фуқароларнинг кўпчилиги якка тартибдаги меҳнат фаолиятини афзал кўрмоқдалар. Бу табиий, албатта. Зотан, тадбиркор ўз меҳнатининг натижасини, олаётган даромадини ҳис қилиб туради. Шунинг учун ҳам якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланувчиларнинг сони кундан-кунга ортмоқда. Ўтган йили вилоятимизда 8870 фуқаро шундай фаолият билан шуғулланган бўлса, бу йилга келиб, уларнинг сони 17 минг 500 кишидан ошиб кетди.

Лекин, афсуски, уларнинг орасида даромадларини атайлаб яшириш ёки давлат солиқ нозирликларининг рўйхатидан ўтмай даромад орттиришни ўйлаётган фуқаролар ҳам йўқ эмас. Уларнинг айримлари ҳуфёна иш тутиб, ҳатто, тунларда ҳам савдо-сотиқ қилмоқдалар ёхуд таъқиқланган товарларни сотиш билан машғул бўлмоқдалар. Бундайларнинг фаолиятига чек қўйиш мақсадида биз вилоят ички ишлар бошқармаси ходимлари билан биргаликда 134 та ишчи гуруҳи туздик. Мазкур ишчи гуруҳлари бир қанча текширув тадбирлари ўтказдилар. Ғайриқонуний равишда иш кўрган кишилар аниқланди. Уларнинг сони 5900 кишини ташкил этди. Албатта, улар муносиб жазосини олдилар. Жами 652 минг сўм миқдорида жарима тўладилар.

Йўқ, мен тадбиркорларнинг ҳаммаси ҳам тўғри йўлдан бормаётирлар, демоқчи эмасман. Гап шундаки, тадбиркорлар орасида билмаслик ва тушунмаслик оқибатида ишга қўл урганлар ҳам анчагина топилади.

Шу боис тадбиркорларни қонуний равишда назорат қилиш, ҳокимият ва солиқ идоралари томонидан рўйхатга олиб бориш, йўриқномаларни тушунтириш, маслаҳатлар бериб бориш бизларнинг бевосита вазифаларимиздир.

Мана, йил якунланяпти. 1995 йилдан бошлаб эса янги гувоҳномалар тарқатилади. Шунинг учун тадбиркорларимиз ҳозирдан бошлаб ўз фаолиятларини давом эттириш мақсадида ҳужжатларни тўғрилаб, солиқларни тўлаб, тайёрлаб қўйсалар, айни муддао бўлади.

-- Тадбиркорлик билан шуғулланишни истаган фуқаролар қайси идораларга бориши, қандай ҳужжатларга эга бўлишлари керак?

-- Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш истагида бўлган шахслар, аввало, давлат рўйхатидан ўтишлари шарт. Бунинг учун улар доимий истиқомат қиладиган жойларидаги туман ёки шаҳар ҳокимликлари қошида тузилган махсус гуруҳ (комиссия)га ариза билан мурожаат қилсалар, кифоя. Ариза берилган кундан эътиборан 15 кун ичида фуқаро тадбиркор сифатида давлат рўйхатига олинади ва унинг номига уч нусхада махсус гувоҳнома ёзилади.

Фуқаро рўйхатга олинганлиги учун ундириладиган йиғим пулини тўлаганидан сўнг унга тадбиркорлик билан шуғулланиш мумкинлиги ҳақидаги гувоҳноманинг бир нусхаси топширилади. Сўнг фуқаро дарҳол шу туман ёки шаҳар давлат солиқ нозирлигига учрашади. Бунда у ўзи билан ҳокимликдан тадбиркорлик учун берилган махсус гувоҳнома, паспорти ва 3х4 ўлчамдаги фотосуратини олиб боради. Солиқ нозирлигида фуқаро якка тартибдаги меҳнат ёки тадбиркорликнинг қайси тури билан шуғулланиб даромад олиши мумкинлиги тўғрисида қайд гувоҳномаси ёзиб берилади. Шунингдек, даромад ва харажатларни ёзиб борадиган китоб тақдим этилади. Ана шундан сўнг тадбиркор ўз фаолиятини бемалол бошлаши мумкин.

-- Солиқ солиш тартиби ҳақида гапириб берсангиз, чунки кўпчиликни қизиқтираётган саволлардан бири ҳам шу.

-- Тадбиркорлик фаолияти бошланмасдан фуқарога солиқ солиб бўлмайди. Фуқаро ўз фаолиятини бошлагач, бир ой давомида ишлаб чиқариш ёки сотиш билан боғлиқ сарф-харажатлари ва олган даромадларини ўзига берилган китобда қайд қилиб боради. Бу муддат тугагач, бир ой ичида қанча харажат қилиб, қанча даромад олинганлигини фуқаронинг ўзи ҳисоблаб чиқади. Бу ҳақда солиқ идораси берган декларацияни тўлдириб, беш кун ичида солиқ нозирлигига олиб боради.

Солиқ нозирлиги декларация асосида фуқарога «Ўзбекистон Республикаси фуқароларидан, ажнабий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги қонунга амал қилган ҳолда йиллик солиқ миқдорини аниқлаб беради ва уларни тўлаш муддатларини белгилайди. Мабодо йил давомида қилинаётган сарф-харажатлар ва олинаётган даромадларда кескин ўзгаришлар бўлса, у ҳолда солиқ қайта ҳисоблаб чиқилади. Солиқлар давлат корхоналарида бир ойда бир марта олинса, тадбиркорликда эса белгиланган муддатларда яъни йилнинг ҳар чорагида бир марта фуқаролар томонидан тўланади.

Суҳбатдош Ҳ. УМАРОВ.

"СОВҒА"

ЛОТЕРЕЯСИ ОРҚАЛИ СИЗ ЎЗИНГИЗ ОРЗУ ҚИЛГАН НАРСАНГИЗГА ЭРИШИШИНГИЗ МУМКИН

ҲАЛИ БУНАҚАСИ ҲЕЧ БЎЛМАГАН. *"СОВҒА"* ЛОТЕРЕЯСИ БИРОР БИР БУЮМНИ ЮТИБ ОЛИШИНГИЗ УЧУН ЕТАРЛИ ИМКОНИЯТ ЯРАТАДИ. ЛОТЕРЕЯ ЮТУҚЛАРИДА АВТОМОБИЛЛАР, ВИДЕОАППАРАТУРАЛАР, ТЕЛЕВИЗОРЛАР, ТУРЛИ ХИЛ МЕБЕЛЬ ЖАМЛАМАЛАРИ, ГИЛАМЛАР ВА БОШҚА КЎПЛАБ КЕНГ ИСТЕЪМОЛ БУЮМЛАРИ БОР.

УНДА ЮТИБ ОЛИШ ИМКОНИЯТИ ҒОЯТ КАТТА. ЎЗИНГИЗ ЧАМАЛАБ КЎРИНГ, ЛОТЕРЕЯ БЎЙИЧА ЮТУҚЛАР СУММАСИ ЧИҚАРИЛГАН СУММАНИНГ 70 ФОИЗИНИ ТАШКИЛ ЭТАДИ

"СОВҒА" **лотереяси билетлари "Ўзжамғармабанк"нинг барча муассасаларида, ҳамма алоқа бўлимларида, савдо корхоналарида ва жамоатчи тарқатувчилар орқали сотилади.**

БИЛЕТ БАҲОСИ — 10 СЎМ. *"СОВҒА"* ЛОТЕРЕЯСИНИ ХАРИД ҚИЛИШГА ШОШИЛИНГ! ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ 1994 ЙИЛНИНГ 28-29 ДЕКАБРЬ КУНЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ЎТКАЗИЛАДИ.

"СОВҒА" **ЛОТЕРЕЯСИ — ОИЛАНГИЗ УЧУН АЖОЙИБ СОВҒАДИР!**

"СОВҒА" лотереясини сотиб олсангиз қимматбаҳо ютуқ эгаси бўлишингиз мумкин. Сизни автомобиллар, видеоаппаратуралар, телевизорлар, мебель жамламалари ва шунингдек бошқа халқ истеъмоли буюмлари кутмоқда.

ЎЙНАНГ ВА ЮТИБ ОЛИНГ!

ОМАД СИЗГА ЁР БЎЛСИН!

Ўзингизни қизиқтирган батафсил маълумотларни эса Сиз "Ўзжамғармабанк"нинг барча муассасаларидан, алоқа бўлимларидан олишингиз, шунингдек 45-35-49, 45-66-43, 33-51-95 телефонлари бўйича ҳам олишингиз мумкин.

МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

МАРКАЗИЙ БАНК

ЖАМҒАРМА БАНКИ

"ЎЗБЕКСАВДО" "ЎЗБЕКБИРЛАШУВ"

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOŞKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Муҳаррир: Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 33-40-48 Эълонлар: 33-99-15, 32-57-27.

• Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

• Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйҳатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-1279. 18900 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

"Шарқ" нашриёт матбаа-концерни. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 20.30. 1 2 3 4 5 6